

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR****NİHARİ KAYA ve DİĞERLERİ BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası	: 2022/2450
Karar Tarihi	: 17/2/2026
Başkan	: Hasan Tahsin GÖKCAN
Üyeler	: Recai AKYEL Selahaddin MENTEŞ Muhterem İNCE Yılmaz AKÇİL
Raportör	: Soner GÖÇER
Başvurucular	: 1. Nihari KAYA 2. Hamza KAYA 3. Şehriban KAYA 4. Gülcihan KAYA 5. Özlem KAYA 6. Rukiye KAYA 7. Songül KAYA
Vekili	: Av. Hamdi TURGUT

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; tıbbi ihmal sebebiyle ölüm meydana gelmesi, olaya ilişkin açılan davanın uzun sürmesi ve kısmen reddedilmesi nedeniyle yaşam hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 10/1/2022 tarihinde yapılmıştır. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucular, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) aracılığıyla erişilen belgelere göre ilgili olaylar özetle şöyledir:

5. Başvurucu Nihari Kaya'nın eşi diğer başvurucuların ise babaları olan A.K. 4/5/2013, 5/5/2013 ve 6/5/2013 tarihlerinde baş, kulak ve boğaz ağrısı şikâyetleriyle Van Bölge Eğitim ve Araştırma Hastanesi Acil Servisine başvurmuş; baş ağrısı, *akut otitis* (orta kulak iltihabı) ve *akut tonsilit* (bademcik iltihaplanması) teşhisi ile yapılan damar yolu açılması, enjeksiyon yapılması ve ilaç verilmesi gibi tıbbi işlemlerin ardından taburcu edilmiştir. Akabinde 6/5/2013 tarihinde başvurduğu özel bir hastanede, intaniye uzmanı bulunan merkezde takibinin uygun görülmesi üzerine A.K. aynı gün Yüzüncü Yıl Üniversitesi Dursun Odabaş Tıp Merkezine başvurmuştur. Bir süre bu Merkezde takip ve tedavisi süren A.K. 9/5/2013 tarihinde vefat etmiştir. Adı geçen Merkezde düzenlenen ölüm raporunda ölüm nedeni olarak menenjit ve beyin apsesi sonrası gelişen *kardiyak arrest* (ani kalp durması) ve *multiorgan yetmezliği* (çoklu organ yetmezliği) gösterilmiştir.

6. Başvurucular 4/12/2013 tarihinde A.K.'nin ölümünde tıbbi ihmal bulunduğu iddiasıyla Sağlık Bakanlığı aleyhine Van 1. İdare Mahkemesi (İdare Mahkemesi) nezdinde 50.000 TL maddi ve 100.000 TL manevi tazminat ödenmesi talebiyle tam yargı davası açmıştır. Dava dilekçesinde A.K.'nin Van Bölge Eğitim ve Araştırma Hastanesi Acil Servisinde gerçekleştirilen tedavi sürecindeki yanlışlıklar ve eksiklikler nedeniyle hastalığının teşhisi ve tedavisinde geç kalındığı için hayatını kaybettiğini, idarenin hizmet kusuru olduğunu ileri sürmüştür.

7. Yargılama sırasında İdare Mahkemesinin 10/7/2015 tarihli ara kararıyla taraflardan ve Van Bölge Eğitim ve Araştırma Hastanesi Baştabipliği ile Yüzüncü Yıl Üniversitesi Dursun Odabaş Tıp Merkezinden A.K.'nin teşhis ve tedavisine ilişkin tüm belgeler ile kayıtların sunulması istenmiştir. 27/5/2016 tarihli ara kararıyla ise A.K.'nin tedavi sürecinde başvurduğu özel hastaneden teşhis ve tedaviye ilişkin tüm belgeler ile kayıtların sunulması talep edilmiştir.

8. Ara kararı cevaplarının dosyaya ulaşmasının ardından İdare Mahkemesi 15/3/2017 tarihinde aldığı ara kararıyla Adli Tıp Kurumundan idareye atfı kabul kusur olup olmadığı hususunda rapor tanzim etmesi istenmiştir.

i. Adli Tıp Kurumu 5/7/2017 tarihinde, 6/5/2013 istem tarihli beyin BT'si başta olmak üzere tüm radyolojik tetkikleri (BT, MR, grafi) ile tüm tıbbi evrakların (poliklinik muayene notu, doktor muayene notu, müşahade evrakı vs.) temin edilerek gönderilmesi için dosyayı iade etmiştir. İdare Mahkemesinin bahsi geçen evrakın temini yönünde aldığı 18/7/2017 tarihli ara kararının cevaplanmasının ardından dosya 27/9/2017 tarihinde yeniden Adli Tıp Kurumuna gönderilmiştir.

ii. Adli Tıp Kurumu 9/10/2017 tarihinde ise daha önce de temini istenen 6/5/2013 istem tarihli beyin BT'sinin dosya kapsamında yer almadığı oysa temini gerektiği, ayrıca Van Bölge Eğitim ve Araştırma Hastanesinde A.K.'nin tedavisine katılan üç hekimin ayrıntılı beyanlarının alınması gerektiği gerekçesi ile dosyayı bir kez daha geri çevirmiştir. İdare Mahkemesi 24/10/2017 tarihli ara kararı ile Yüzüncü Yıl Üniversitesi Dursun Odabaş Tıp Merkezinden 6/5/2013 istem tarihli Beyin BT'sinin aslının ya da kopyasının CD ortamında gönderilmesine, Van Bölge Eğitim ve Araştırma Hastanesi Baştabipliğinden ise A.K.'nin tedavisine katılan üç hekimin ayrıntılı beyanlarının alınarak gönderilmesine karar vermiştir. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Dursun Odabaş Tıp Merkezi alınan ara kararına 6/5/2013 istem tarihli beyin BT'sinin görüntü kaydına ulaşamadığı şeklinde yanıt vermiş, Van Bölge Eğitim ve Araştırma Hastanesi Baştabipliği ise iki hekimin ifadelerini göndermekle

birlikte "bir hekimin Bakırköy Doktor Sami Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi emrine atıldığı için ifadesinin alınmadığı" şeklinde yanıt vermiştir. Devam eden süreçte son hekimin ifadesi Bakırköy Doktor Sami Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesince temin edilerek 25/12/2017 tarihinde gönderilmiştir. İdare Mahkemesi 2/1/2018 tarihli ara kararı ile bir kez daha Yüzüncü Yıl Üniversitesi Dursun Odabaş Tıp Merkezinden 6/5/2013 istem tarihli beyin BT'sinin aslının ya da kopyasının CD ortamında gönderilmesini istemiş, nihayetinde adı geçen Merkez 29/1/2018 tarihli yazısı ekinde istenen görüntü kaydı CD içinde gönderilmiştir. İdare Mahkemesi 6/2/2018 tarihinde dosyayı bir kez daha Adli Tıp Kurumuna göndermiştir.

iii. Adli Tıp Kurumu 8. Adli Tıp İhtisas Kurulunun 7/3/2018 tarihli raporunda kişinin ölümünün menenjit ve gelişen komplikasyonlar sonucu meydana geldiğinin kabulü gerektiği mütalaa edilmiş ancak acil servis tedavi formu/konsültasyon defterinin dosya kapsamında yer almadığı belirtilerek kusur değerlendirmesi yapılabilmesi için kişiye ait tüm tıbbi evrak ile müdahaleyi yapan doktorun ayrıntılı ifadesinin teminen gönderilmesi istenmiştir.

iv. İdare Mahkemesince Adli Tıp Kurumu raporu doğrultusunda, müdahaleyi yapan doktorun ifadesi Bakırköy Doktor Sami Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi vasıtasıyla temin edilmiş; ayrıca Hastaneye müzekkere yazılarak A.K.ya ilişkin tüm tıbbi evrakların gönderilmesi istenmiştir. Hastanenin cevabi yazısında A.K.nın Acil Serviste ayaktan tedavi olduğu, yatan hasta olmadığı için epikriz düzenlenmediği, ilgili doktorlar tarafından herhangi bir tahlil isteminin olmadığı, bu sebeple laboratuvar sonucunun bulunmadığı, acil servis muayene formu ile hemşire takip formlarının ise dört ayda bir geri dönüşüme verilerek imha edildiği belirtilerek yazı ekinde hizmet detay belgesi ve konsültasyon defteri fotokopisi sunulmuştur.

v. İdare Mahkemesi 3/12/2018 tarihinde dosyayı bir kez daha Adli Tıp Kurumuna göndermiş ve dava konusu olaya ilişkin başkaca herhangi bir bilgi veya belge temin edilemediğini belirterek dosya kapsamındaki bilgi ve belgeler ışığında davalı idarenin ve muayeneye katılan sağlık personelinin kusuruna ilişkin kesin kanaat bildirir rapor tanzimi talep edilmesini istenmiştir.

vi. Adli Tıp Kurumu 8. Adli Tıp İhtisas Kurulunun 27/2/2019 tarihli raporunda -bir kez daha- acil servis tedavi formu/konsültasyon defterinin dosya kapsamında yer almadığı belirtilerek kusur değerlendirmesi yapılabilmesi için kişiye ait tüm tıbbi evraklar ile müdahaleyi yapan doktorun ayrıntılı ifadesinin teminen gönderilmesi istenmiştir.

9. 14/11/2019 günü icra edilen duruşmanın akabinde İdare Mahkemesi 2/12/2019 tarihli kararla maddi tazminat istemi yönünden davanın reddine, manevi tazminat istemi yönünden ise davanın kabulü ile toplam 100.000 TL manevi tazminatın davalı idareye başvuru tarihinden (2/9/2013) itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte ödenmesine hükmetmiş; kararda Adli Tıp Kurumunca kusur değerlendirilmesi yapılabilmesi için temini talep edilen acil servis muayene formu ile hemşire takip formu gibi bir kısım tıbbi evrakın imha edildiğinin bildirildiğini, bu durumda ölüm olayının meydana gelmesinde idarenin hizmet kusuru olduğu ortaya konulmadığı için maddi tazminat isteminin reddi gerektiğini ancak her ne kadar meydana gelen ölüm ile davalı idarenin tıbbi uygulamaları arasında kesin bir illiyet bağı kurulamamış ise de bu durumun tıbbi kayıtlardaki eksikliklerden ve kayıtların muhafaza edilmemesinden kaynaklandığını, davacıların maddi gerçeğe hiçbir zaman

ulaşamayacaklarını, ömür boyu şüphe, endişe ve üzüntü duyacakları gözetildiğinde manevi tazminat isteminin kabulü gerektiğini belirtmiştir.

10. Karara karşı taraflar, istinaf kanun yoluna başvurmuştur.

11. İstinaf incelemesi devam ederken başvurucular 10/1/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

12. Erzurum Bölge İdare Mahkemesi 2. İdari Dava Dairesi 22/4/2022 tarihli kararı ile tarafların istinaf başvurularının kabulüne, İdare Mahkemesi kararının kaldırılmasına ve yeniden bir karar verilmek üzere dosyanın mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir. Daire kararında A.K.nın gördüğü tedaviye ilişkin bilgi ve belgelerin eksik gönderilmesi nedeniyle Adli Tıp Kurumu tarafından tıbbi uygulama hatası yönünden olayın değerlendirilemediği, hizmet kusurunun varlığı konusunda kesin yargıya ulaşılamamasının bütün külfetinin davacılar üzerinde bırakılmasının hak arama hürriyetiyle bağdaşmayacağı ve hakkaniyete aykırı olacağı, her türlü bilgi ve belgeyi saklamakla yükümlü olan idarenin maddi gerçeğin ortaya çıkması adına yükümlülüklerini tam ve eksiksiz yerine getirmedeği belirtilerek davalı idarenin olayda hizmet kusuru olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kararda ayrıca bu aşamada maddi ve manevi tazminatın bölünerek incelenemeyeceği gerekçesi ile manevi tazminat yönünden de davalı idarenin istinaf başvurusunun kabulü gerektiği ifade edilmiştir.

13. Kaldırma kararı sonrası tekrar yapılan yargılama sırasında İdare Mahkemesi destekten yoksun kalınan miktar yönünden bilirkişi incelemesi yaptırmıştır. Başvurucuların vekili 27/1/2023 tarihinde maddi ve manevi tazminat taleplerini ıslah etmiş, ıslah dilekçesinde her bir başvurucu yönünden talep edilen maddi ve manevi tazminat miktarlarını ayrı ayrı belirtmiştir.

14. İdare Mahkemesi 1/3/2023 tarihinde, dava dilekçesinde hangi davacı için ne kadar destekten yoksun kalma tazminatı ve manevi tazminat istendiğinin anlaşılamadığı gerekçesiyle dava dilekçesinin reddine karar vermiştir. Bunun üzerine başvurucular vekili 13/3/2023 tarihli dilekçe ile başvurucu eş yönünden 50.000 TL maddi ve 100.000 TL manevi tazminata, diğer başvurucular olan çocuklar yönünden ise ıslah dilekçesi ile talep edilen miktarlarda ayrı ayrı maddi ve manevi tazminata hükmedilmesini talep etmiştir.

15. Yeni dava dilekçesini inceleyen İdare Mahkemesi 22/3/2023 tarihinde bir kez daha dava dilekçesinin reddine karar vermiş; kararda ıslah müessesesinin dava dilekçesinde gösterilen/belirtilen zarar kalemleri için mümkün olduğunu, dava dilekçesinde davacı Nihari Kaya dışında kalan hangi davacı için ne kadar destekten yoksun kalma tazminatı ve manevi tazminat istendiğinin anlaşılamadığını, toplam 50.000 TL maddi (destekten yoksun kalma) ve 100.000 TL manevi tazminat isteminin sadece davacı Nihari Kaya yönünden talep edildiğini, hangi davacının ne kadar tazminat istediğinin net olarak açıklanmadığını, her bir davacı için ayrı ayrı belirtilmediğini açıklamıştır. Bunun üzerine başvurucular vekili 27/4/2023 tarihli dilekçeyle her bir davacı yönünden talep edilen maddi ve manevi tazminat miktarını ayrı ayrı belirtmiş, toplamda 1.305.989,45 TL maddi (destekten yoksun kalma) tazminat ile 600.000 TL manevi tazminatın olay tarihinden (5/5/2013) itibaren en yüksek reeskont faizi ile birlikte ödenmesini talep etmiştir.

16. Yeni dava dilekçesi 3/6/2023 günü davalı idareye tebliğ edilmiş, davalı idare 23/6/2023 günü savunmasını sunmuştur. Başvurucular vekili 3/7/2023 tarihinde sunduğu savunmaya cevap dilekçesiyle davanın kabulüne karar verilmesini talep etmiştir.

17. İdare Mahkemesi 24/10/2023 tarihinde, daha önce destekten yoksun kalınan miktar yönünden alınan bilirkişi raporunda davacı çocukların 25 yaşını ikmal ettikleri tarihe kadar zararın hesaplanması gerekirken bu hususun dikkate alınmadığı gerekçesiyle maddi zarara ilişkin ek rapor alınmasına karar vermiştir.

18. 20/11/2023 tarihli ek bilirkişi raporu sonrası başvuru vekili 30/11/2023 tarihinde ıslah dilekçesi sunmuş, maddi tazminat talebini toplamda 1.680.590,25 TL olarak ıslah etmiştir.

19. İdare Mahkemesi 29/12/2023 tarihli kararlar davanın kısmen kabulü ile 1.688.422,58 TL maddi, 210.000 TL manevi tazminatın idareye başvuru tarihi olan 2/9/2013'ten itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte başvuru vekiline ödenmesine, fazlaya ilişkin taleplerin ise reddine hükmetmiştir. Kararda A.K.nın gördüğü tedaviye ilişkin bilgi ve belgelerin eksik gönderilmesi nedeniyle Adli Tıp Kurumu tarafından tıbbi uygulama hatası yönünden olayın değerlendirilemediğini, hizmet kusurunun varlığı konusunda kesin yargıya ulaşamamasının bütün külfetinin davacılar üzerinde bırakılmasının hak arama hürriyetiyle bağdaşmayacağını ve hakkaniyete aykırı olacağını, her türlü bilgi ve belgeyi saklamakla yükümlü olan idarenin maddi gerçeğin ortaya çıkması adına yükümlülüklerini tam ve eksiksiz yerine getirmediğini belirterek davalı idarenin olayda hizmet kusuru olduğunu açıklamıştır.

20. Karara karşı taraflar, istinaf kanun yoluna başvurmuştur. Başvuru vekili, istinaf dilekçesinde maddi tazminat yönünden destekten yoksun kalma tazminatının eksik hesaplandığını, manevi tazminat namıyla hükmedilen miktarın ise çok düşük olduğunu ileri sürmüştür. Erzurum Bölge İdare Mahkemesi 6. İdari Dava Dairesi 19/2/2025 tarihli kararlar tarafların istinaf başvurularının reddine temyiz yolu açık olmak üzere karar vermiştir.

21. Karara karşı taraflar, temyiz kanun yoluna başvurmuş olup bireysel başvurunun incelendiği tarih itibarıyla dosya derdesttir.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

22. Anayasa Mahkemesinin 17/2/2026 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Adli Yardım Talebi

23. Başvuru vekili, bireysel başvuru harç ve giderlerini ödeme gücünden yoksun olduklarını belirterek adli yardım talebinde bulunmuştur.

24. Anayasa Mahkemesinin *Mehmet Şerif Ay* ([2. B.], B. No: 2012/1181, 17/9/2013) kararında belirtilen ilkeler dikkate alınarak geçimlerini önemli ölçüde güçleştirmeksizin yargılama giderlerini ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvuru vekilinin açıkça dayanaktan yoksun olmayan adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

B. Yaşam Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucuların İddiaları ve Bakanlık Görüşü

25. Başvurucular; A.K.nın yanlış ve geç teşhis nedeniyle hayatını kaybettiğini, Adli Tıp Kurumunun raporunda idareye kusur atfedilmemesinin hatalı olduğunu, açtıkları davanın İdare Mahkemesince haksız olarak kısmen reddedildiğini, kanun yolu incelemesinin ise sürdüğünü, bireysel başvuru tarihi itibarıyla yaklaşık dokuz yıldır devam eden yargılamanın uzun bir süre daha devam edeceğinin muhakkak olduğunu belirterek yaşam hakkının, hak arama hürriyeti ile etkili başvuru hakkının, adil yargılanma, makul sürede yargılanma ve hakkaniyete uygun yargılanma haklarının, sağlığın ve aile bütünlüğünün korunması haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

26. Bakanlık görüşünde; yargılamanın devam ettiği, başvurucuların yargılama sırasında delillerini, iddialarını ve itirazlarını sunma imkânı bulduğu, talep ve itirazların yargı yerlerinde değerlendirildiği, Anayasa Mahkemesi tarafından yapılacak incelemede somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir.

27. Başvurucular; Bakanlık görüşüne karşı beyanında, başvuru formunda dile getirdiği iddiaları tekrar etmiştir.

2. Değerlendirme

a. Nitelendirme ve İncelemenin Kapsamı Yönünden

28. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvurucuların iddiaları temel olarak iki noktada toplanmaktadır: Birinci iddia tıbbi uygulama hatası yapıldığına yönelik iken ikinci iddia olaya ilişkin açılan tam yargı davasının uzun sürdüğüne, idarenin ihmalinin tam olarak tespit edilmediğine, davanın kısmen reddedilmesinin haksız olduğuna yöneliktir.

29. İddiaların yaşam hakkı kapsamında koruma yükümlülüğünün ihlal edilip edilmediği ve yaşam hakkının usul boyutunun ihlal edilip edilmediği yönlerinden incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir. Yargılama sürecine, süresine ve sonucuna yönelik olarak başkaca hak başlıkları altında dile getirilen ihlal iddialarının yaşam hakkı kapsamında incelenecek olması nedeniyle başkaca bir haktan münferiden değerlendirme yapılmasına gerek görülmemiştir.

b. Yaşam Hakkı Kapsamında Koruma Yükümlülüğünün İhlal Edildiğine İlişkin İddia

30. Başvuru sırasında devam eden yargılama sürecinde İdare Mahkemesince 29/12/2023 tarihinde idarenin olayda hizmet kusuru olduğu sonucuna ulaşılarak davanın kısmen kabulüne karar verilmiş, istinaf başvurusu ise reddedilmiştir. Ancak karara karşı taraflarca temyiz kanun yoluna başvurulmuş olup bireysel başvurunun incelendiği tarih itibarıyla dosya derdesttir. Yaşam hakkının maddi boyutu kapsamında koruma yükümlülüğünün ihlal edildiğine yönelik iddialar bakımından henüz başvuru yolları tüketilmemiştir (benzer yöndeki bir yaklaşım için bkz. *Süleyman Ege/Türkiye*, B. No: 45721/09, 25/6/2013).

31. Açıklanan gerekçelerle yaşam hakkı kapsamında koruma yükümlülüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

c. Yaşam Hakkının Usul Boyutunun İhlal Edildiğine İlişkin İddia

i. Kabul Edilebilirlik Yönünden

32. Somut olaya ilişkin yargılama sürecinin devam ettiği, dolayısıyla başvuruçuların dile getirdiği sair iddiaların yargı makamlarınca değerlendirilebileceği gözetildiğinde yaşam hakkının usul boyutu kapsamında yapılacak inceleme, yargılama sürecinin makul bir ivedilikle yürütülüp yürütülmediğiyle sınırlı olacaktır.

33. Bu bakımdan açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan yaşam hakkının usul boyutunun ihlal edildiği iddiasının *kabul edilebilir* olduğuna karar verilmesi gerekir.

ii. Esas Yönünden

34. Yaşam hakkı kapsamındaki pozitif yükümlülükleri kapsamında devlet, yaşam hakkını korumak için oluşturulan yasal ve idari çerçevenin gereği gibi uygulanmasını ve bu hakka yönelik ihlallerin durdurulup cezalandırılmasını sağlayacak etkili bir yargısal sistem kurmakla yükümlüdür. Bu usul yükümlülüğü şüpheli her ölüm olayının sorumlularının belirlenmesini, gerekiyorsa cezalandırılmasını sağlayabilecek etkili bir soruşturma yürütülmesini gerektirir (*Nafia Sevin Ergün Sefada ve diğerleri* [GK], B. No: 2014/14844, 1/12/2016, § 61).

35. Kasıtlı öldürme ya da saldırı veya kötü muameleler sonucu meydana gelen ölüm olaylarında Anayasa'nın 17. maddesi gereğince devletin sorumluların tespitine ve cezalandırılmalarına imkân verebilecek nitelikte cezai soruşturmalar yürütme yükümlülüğü bulunsa da kasıtlı olmayan eylemler açısından farklı bir yaklaşım benimsenebilir. Bu bakımdan genel olarak ihmal suretiyle ortaya çıkan diğer ölümlerde olduğu gibi tıbbi ihmal sonucu ortaya çıktığı iddia edilen, bir başka ifadeyle tedavinin kusurlu, yanlış veya gecikmiş olması ya da sağlık çalışanlarının tedavi sırasındaki koordinasyon eksiklikleri sonucu meydana geldiği ileri sürülen ölüm olaylarında da etkili bir yargısal sistem kurma yönündeki pozitif yükümlülük; mağdurlara hukuki, idari ve hatta disiplinle ilgili hukuk yollarının açık olmasıyla yerine getirilmiş sayılabilir (*Ayhan Keçeli ve diğerleri* [2. B.], B. No: 2019/24231, 23/2/2022, § 84; bazı farklılıklarla birlikte bkz. *Nail Artuç* [1. B.], B. No: 2013/2839, 3/4/2014, § 37; *Nafia Sevin Ergün Sefada ve diğerleri*, §§ 62-64).

36. Yaşam hakkı kapsamındaki sorumluluğu ortaya koymak için adli ve idari yargıda açılan tazminat talepli davalarda makul derecede ivedilik ve özen şartı yerine getirilmelidir (*Perihan Uçar* [2. B.], B. No: 2013/5860, 1/12/2015, § 52; *Ayhan Keçeli ve diğerleri*, § 86; *Gökhan Yiğit Koç ve diğerleri* [GK], B. No: 2019/25727, 28/7/2022, § 39). Tıbbi ihmal iddiasıyla açılan tazminat talepli davalar yönünden etkili soruşturma yürütme yükümlülüğü, özellikle yargılamanın makul sürede tamamlanmasını gerektirir. Bu gereklilik gerçeklerin ve tıbbi tedavinin uygulanması sırasında yapılan muhtemel hataların bilinmesine, ilgili kurumların ve sağlık personelinin olası eksikliklerini gidermesine ve benzer hataların önlenmesine, dolayısıyla sağlık hizmetlerinden yararlanan herkesin güvenliğinin

sağlanmasına hizmet eder. Dolayısıyla gecikme için inandırıcı ve makul gerekçeler bulunmadığı sürece yargılamaların uzunluğu yaşam hakkı kapsamındaki pozitif yükümlülüklerin ihlaline neden olacaktır (*Ayşe Terzi ve Mustafa Terzi* [1. B.], B. No: 2020/3325, 13/2/2024, § 12). Öte yandan yargı mercilerinin özenli inceleme yapma yükümlülükleri, yaşam hakkı ile ilgili her davada mutlaka mağdurlar lehine sonuca varılmasını garanti etmez (*Aysun Okumuş ve Aytekin Okumuş* [1. B.], B. No: 2013/4086, 20/4/2016, § 73; *Gökhan Yiğit Koç ve diğerleri*, § 40).

37. Başvurucu Nihari Kaya'nın eşi, diğer başvuruçuların ise babaları olan A.K.nın 9/5/2013 tarihinde vefat etmesi üzerine başvuruçular 4/12/2013 tarihinde A.K.nın ölümünde tıbbi ihmâl bulunduğu iddiası ile Sağlık Bakanlığı aleyhine tam yargı davası açmıştır (bkz. § 6).

38. 4/12/2013 tarihinde açılan davada İdare Mahkemesince ancak 10/7/2015 ve 27/5/2016 tarihli ara kararları ile teşhis ve tedaviye ilişkin belgelerin celbedilmesine karar verilmiş (bkz. § 7) ve ilk kez 15/3/2017 tarihinde Adli Tıp Kurumundan idareye atfı kabil kusur olup olmadığı hususunda rapor tanzim etmesi istenmiştir (bkz. § 8).

39. Adli Tıp Kurumu 5/7/2017 ve 9/10/2017 tarihlerinde iki kez dosyayı eksiklikler olduğundan bahisle geri çevirmiş (bkz. § 8/i, ii), 7/3/2018 tarihli raporda ise kişinin ölümünün menenjit ve gelişen komplikasyonlar sonucu meydana geldiğinin kabulü gerektiğini mütalaa etmekle birlikte tıbbi evrakın tam olarak temin edilmemesi nedeniyle kusur değerlendirilmesi yapılamadığını bildirmiştir (bkz. § 8/iii). İdare Mahkemesi, yaptığı yazışmaların akabinde 3/12/2018 tarihinde dosyayı bir kez daha Adli Tıp Kurumuna göndermiş; dava konusu olaya ilişkin başkaca herhangi bir bilgi veya belge temin edilemediğini belirterek dosya kapsamında mevcut olan bilgi ve belgeler ışığında rapor tanzim edilmesini istemiştir (bkz. § 8/v). Adli Tıp Kurumunun 27/2/2019 tarihli raporunda ise bir kez daha kusur değerlendirilmesi yapılabilmesi için kişiye ait tüm tıbbi evrakın temini istenmiştir (bkz. § 8/vi).

40. Nihayetinde İdare Mahkemesi 2/12/2019 tarihli kararla, meydana gelen ölüm ile davalı idarenin tıbbi uygulamaları arasında kesin bir illiyet bağı kurulamadığı ancak bu durumun tıbbi kayıtlardaki eksikliklerden ve kayıtların muhafaza edilmemesinden kaynaklandığı gerekçeleriyle maddi tazminat istemi yönünden davanın reddine, manevi tazminat istemi yönünden ise davanın kabulüne karar vermiştir (bkz. § 9). Tarafların karara karşı istinaf kanun yoluna başvurusu üzerine Erzurum Bölge İdare Mahkemesi 2. İdari Dava Dairesinin 22/4/2022 tarihli kararı ile maddi gerçeğin ortaya çıkarılması için yükümlülüklerini tam ve eksiksiz yerine getirmeyen davalı idarenin olayda hizmet kusuru olduğu gerekçesiyle istinaf başvurularının kabulüne, İdare Mahkemesi kararının kaldırılmasına, yeniden bir karar verilmek üzere dosyanın mahkemesine gönderilmesine karar verilmiştir (bkz. § 12). Kaldırma kararı sonrası yeniden yapılan yargılama neticesinde İdare Mahkemesi 29/12/2023 tarihli kararla maddi gerçeğin ortaya çıkarılabilmesi için yükümlülüklerini tam ve eksiksiz yerine getirmeyen davalı idarenin olayda hizmet kusuru olduğu gerekçesiyle davanın kısmen kabulüne hükmetmiştir (bkz. § 19). Taraflar karara karşı istinaf kanun yoluna başvurmuş ise de Erzurum Bölge İdare Mahkemesi 6. İdari Dava Dairesi 19/2/2025 tarihli kararla istinaf başvurularının reddine temyiz yolu açık olmak üzere karar vermiştir (bkz. § 20). Karara karşı taraflar, temyiz kanun yoluna başvurmuş olup bireysel başvurunun incelendiği tarih itibarıyla dosya derdesttir (bkz. § 21).

41. 4/12/2013 tarihinde açılmış olup derdest olan tam yargı davası bireysel başvurunun incelendiği tarih itibarıyla 12 yıldan daha uzun bir süredir devam etmektedir. Yargılama sürecinde başvuru vekili, Mahkemenin iki kez dilekçe ret kararı vermesine sebep olmuştur (bkz. §§ 14,15). İdare Mahkemesi ilk defa 1/3/2023 tarihinde dava dilekçesinin reddine karar vermiş, başvuru vekilinin verdiği yeni dava dilekçesinde eksikliğin tam olarak giderilmemesi üzerine 22/3/2023 tarihinde bir kez daha dava dilekçesinin reddine karar vermiştir. Başvuru vekilinin yeni dava dilekçesi davalı idareye tebliğ edilmiş, davalı idare savunmasını sunmuş, başvuru vekili 3/7/2023 tarihinde sunduğu savunmaya cevap dilekçesi ile davanın kabulüne karar verilmesini talep etmiştir (bkz. § 16). Başvuru vekili, Mahkemenin iki kez dilekçe ret kararı vermesine sebep olmak suretiyle yargılamanın yaklaşık beş ay uzamasına sebep olmuştur. Başvuru vekilinden kaynaklanan bu süre dikkate alınsa dahi devam etmekte olan yargılamanın yaşam hakkının gerektirdiği makul bir süratle yürütüldüğü söylenemez. Yargılamanın uzamasının başvurulardan kaynaklanan haklı sebepleri olmadığı gibi sürenin uzamasının herhangi bir inandırıcı ve makul gerekçesi de yoktur. Sonuçtan bağımsız olarak yargılamada, yaşam hakkının usul boyutu kapsamında makul derecede ivedilik şartının sağlanmadığı görülmüştür.

42. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının usul boyutunun ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

V. GİDERİM

43. Başvuru, ihlalin tespiti ve yeniden yargılama yapılması ile her biri için 1.000.000 TL maddi/manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

44. Başvuruda tespit edilen ihlal sebebi dikkate alındığında ve başvuruya konu edilen yargılamanın zaten sürdüğü gözetildiğinde yeniden yargılama yapılmasına karar verilmesi mümkün değildir. Öte yandan ihlalin niteliği dikkate alınarak başvuruca mütstereken 330.000 TL manevi tazminat ödenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. 1. Yaşam hakkı kapsamında koruma yükümlülüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Yaşam hakkının usul boyutunun ihlal edildiği iddiasının KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının usul boyutunun İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Başvuruca net 330.000 TL manevi tazminatın MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

E. 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvuruca MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin bilgi için Van 1. İdare Mahkemesine (E.2023/1351, K.2023/3491) GÖNDERİLMESİNE,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 17/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.